

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Clericvs Romanus Contra Nimium Rigorem Munitus Duplici Libro

Quorum Uno Veteris Ecclesiæ Severitatem, Altero Præsentis Ecclesiæ
Benignitatem

[Veteris Ecclesiæ Severitatem]

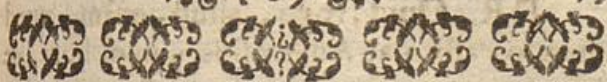
Francolini, Baldassare

Monachii, 1707

VD18 14592622-001

Calumnia V. Iis, qui post solemnem Pœnitentiam relapsi essent, Ecclesia
vetus veniam, & absolutionem etiam in morte negavit. Disp. V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41172

CALUMNIA QUINTA.

*Is qui post solemnem Pœnitentiam
relaberetur, Ecclesia vetus veniam,
& absolutionem etiam in morte
negavit.*

DISPUTATIO V.

Doct. Disc.

*In cetiam veterem Ec-
clesiam laudant ali-
qui.*

*Doct. Rig. Et jure-
laudant.*

*D.D. O laudem crudelem, veramque ca-
lumniam.*

*D.R. Num calumniatores fuere Patres,
qui hanc fuisse veteris Ecclesiæ consuetudinem
communi consensu affirmant?*

D.D. Nego, id à Patribus affirmari.

D.R. Negas?

D.D. Iterum.

*D.R. Quid, si asseram clarissimos eorum
textus?*

*D.D. Textus asseres, eosque clarissimos,
sed aliud affirmantes.*

D 3

D. R.

I.

D.R. Quid, rogo, aliud, quàm, quod intendo, affirmat Ambrosius, dum lib. 1. de Penit. cap. 10. ait. *Sicut unum Baptisma, ita una Pœnitentia.* Quid Augustinus, dum ep. 45. ad Macedonium ita scribit. *Post actam Pœnitentiam non conceditur in Ecclesia locus humilima Pœnitentie.* Quid Siricius, dum ep. 1. sic pronunciat. *Qui actam Pœnitentiæ tamquam canes & suæ ad vomitus pristinois & volutabra redeunt, suffragium non habent pœnitendi.* Quid clariùs dici poterat? *Post actam Pœnitentiæ, si relabentur, non habent amplius suffragium pœnitendi.* Igitur non absoluebantur amplius. Nunquam enim Ecclesia vetus, nisi post actam pœnitentiæ, absolvit.

D.D. Igitur omnibus, qui essent relapsi, absolutio negabatur?

D.R. Non quidẽ omnibus, sed ijs, qui essent relapsi post solemnem pœnitentiæ. Hos non audiebat amplius vetus Ecclesia, ut humana fide, & Mysterijs Divinis prorsus indignos.

2.

D.D. Non igitur Ecclesia vetus omnibus Recidivis absolutionem negare consuevit, sed aliquibus solùm, nempe relapsis in gravissima crimina, quibus expiandis agebatur ea publica & solemnis Pœnitentia. Quid ergo vos, o rigidi Doctores, ut Confessariis minùs eruditis imponatis, obtruditis perpetuò morem antiquum negandi veniam relapsis, perinde cum relapsis

relapsis omnibus egerit Ecclesia tam severè, & non cum paucissimis? Quod ipsum nego. Nego fuisse ab Ecclesia rejectos hos ipsos, qui post a- etiam semel progravissimis culpis solemnem pœ- nitentiam in easdem fuerant relapsi.

D.R. Tam citò mente excidit, quod modò ex Ambrosio, Augustino, & Siricio recita- bam?

D.D. Mente non excidit, quod antea 3. quàm recitares, non ignorabam. Ad solem- nem Pœnitentiam quæ habetur veluti Baptis- ma, nolebant patres, admitti eos, qui iterùm ea gravissima peccaverant, pro quibus publicè defleverant. Id concedo, ergo nolebant eis ve- niam & absolutionem tribui. Hanc conse- quentiam nego. Eadem etiam modò apud sa- cræ Eidei Quæsitores disciplina viget, ut rela- psis denunciatis, & convictis publica pœnitentia & absolutio denegetur, hinc brachio seculari traduntur, Sacramentum tamen Pœnitentiæ, & venia eis secreta conceditur. Non igitur ex eo quod relapsis ea solemnis pœnitentiæ pro- fessio, publica reconciliatio olim negaretur, colligere licet, omnem prorsus veniam eis fuisse denegatam.

D.R. At id docent eruditi omnes, Diony- 4. sius Petavius in notis ad Epiphanium, hæresi 59. Albaspinæus Episcopus Aurelianensis obser- vationum lib. 1. observat. 6. Morinus de Pœ- nit.

mit. lib. 5. cap. 28. Edmundus Martene de amb
quis Ecclesiæ ritibus cap. 6. art 2. num. 5. ali
que.

D.D. Ego verò concedi non posse osten
dam, salvâ auctoritate Conciliorum, & Pont
ficum.

D.R. An prædicti Scriptores ignorarunt
Canones Conciliorum Pontificumque?

D.D. Id ego non assero, quamvis non
paucos agnosco, qui callent optime, quid Con
cilium Gangrense, quid Ancyranum, quid Lao
dicense statuat, ignorant autem Canones Tri
dentinos.

D.R. An habes aliquid in Tridentino cit
ca præsentem quæstionem?

5. D.D. Illud habeo, quo præcedentes ca
lumnias disci, quodque huic etiam dissipandæ
aptissimum est, & quoniam te oblitum video
iterum Concilij verba recito. *In Ecclesia Dei*
(inquiunt Patres sess. 14. cap. 7.) *custoditum*
semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo
mortis. atque aded omnes Sacerdotes, quolibet
pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris
absolvere possent. Si semper quilibet Sacerdos
potuit quemlibet morti proximum absolvere,
jam falsum est, quod dicis cum tuis omnibus
eruditis, eam regulam quatuor primis seculis
fuisse custoditam, ut relapsis post pœnitentiam,
nec in morte venia daretur? Quid inquis ho-
minum

57

D s

AUG.

nunquam fuit ullo canone cautum, ut qui fides
publicam publico relapsu violaverat, nunquam
absolveretur. Igitur poterant absolvi.

6. D.R. Poterant absolvi, sed non fuerunt
absoluti.

D.D. Falsum est igitur, quod antea dice-
bas, Patres noluisse eos absolvi. Nam si nolui-
bant Episcopi, jam non poterant à quolibet
solvi, ut potuissent Tridentinum diserte pronun-
ciat. Rursus si consueverat omnibus negari
ut omnibus negatur, iterum baptizari, unde
illud, *Sicut unum Baptisma, ita una Peniten-
tia*, jam consuetudo in legem abierat
non ergo cuique licebat illam infringere. Ve-
rùm id obtinuisse quod negabas, non satis est
volo integram victoriam, volo te non victum
tantum, sed profligatum. Dico igitur, non
solum poterant absolvi, sed fuerunt absoluti
saltè in Ecclesiis bene administratis.

D.R. Id certè probabis nunquam, cum sit
nimis multa contra te testimonia, & prorsus
victa ea, quæ ex ipsis conficiuntur, argumen-
ta.

7. D.D. Non probabo? Probavi. Recor-
da quæ contra præcedentes calumnias congesti, ar-
gumenta quæ protuli, Canonem Apostoli-
cum, & Nicæni Concilii, Pontificum demum
nempe Julij, Cælestini, & Leonis respon-
sum nec dubitabis asserere, jam fuisse probatum
quod modò pronuncias, nunquam fore probatum.

Quod si totum oblitus es, in memori-
am breviter revocabo. Apostoli Canone si-
jubent omnes recipi, qui resipiscunt. Igitur si
relapsi resipiscant, reici non possunt, & si reij-
ciantur, Aposto ico præcepto non paretur. At-
qui dicendum non est, Ecclesiam bene guberna-
tam præceptis Apostolicis repugnasse, non igi-
tur rejecit, ergo veniam non negavit: id enim
est ibi Poenitentes reijcere, ut eosdem recipere,
absolvere est.

D.R. Interpretationem non probo.

D.D. Sed ea est Nicenorum Patrum, quæ
prædicto Apostolorum mandato, quod *regu-
lam antiquam* vocant, inhærentes, statuunt.
Can. 1. *ut si forte quis recedat à corpore, neces-
sario vita sua viatico non defraudetur.*

D.R. Nimirum, si quis *non relapsus* rece-
dat à corpore, viatico Sacramento muniatur.

D.D. Sed hoc est cavillari, non interpre-
tari: est jura pervertere, non explicare, cum
jura clament omnia, *non esse distinguendum, ubi
lex non distinguit, beneficium Principis amplian-
dum, & sola odia restringenda.* Sed vos tristissima
capita, hostesque generis humani odia dilatatis,
& beneficia ipsa Divina restringitis & nescio
quo jure tamquam Domini, & non oekonomi,
prohibitu denegatis. Non sic effecerunt Pa-
tres Triburienses, qui cap. 31. quod est, *de fu-
ruris & latronibus* amplè intelligendum prædi-
ctum.

8.

etum Nicenum Canonem iudicârunt, uti etiam
ea Julij primi 12. causa 26. quæst 6. & Cælestini
epist. 2. cap. 2. responsa, quibus impii & crudeli-
les appellantur, qui pœnitentiam morientibus
quamvis ante mortem scelestissimè vixerint
audent denegare.

D.R. *Pœnitentiam* dixit uterque pontifex
eis esse concedendam, non autem *veniam*.
Inter pœnitentes videlicet eos adnumerari
volebant, qui hoc in morte solatium peterent
non autem absolvi.

D.D. Fuerit ergo crudelis, & impius
qui ceremoniam illam adscribendi pœnitentibus
agrum jam moriturum ~~denegabat~~,
fuerit impius & crudelis, qui veniam ipsam
cessariam plerisque ad æternam salutem præstare
renuebat? Fuerit impius qui actionem visibilis
sacramentalem facere, agro consolando abnuere
pius autem fuerit, qui eidem salvando sacramentum
ministrare recusabat? Quis hæc sine
indignatione audiat?

D.R. Cave, ne indigneris: alioquin Dominus
gloriam benigni nomen amittes.

D.D. Tunc potius nomen implebo. Veniam
enim benignitas est vobiscum non esse benignum,
& peremptores animarum, ut vos Julius
& Cælestinus appellat, acriter infectari.

9. D.R. Interemptores igitur animarum
senti erunt Eliberini Patres, quos tamen

missimos Baronius appellat an. 57. eorum quippe Canones hi sunt. *Si post penitentiam fuerint machi (Sacerdotes) placuit ulterius eis non esse dandam communionem, ne luisse de dominica communione videantur* cap. 3. *Si quis forte fidelis post lapsum machi post tempora constituta ad penitentiam denuo fuerit fornicatus, placuit cum nec in fine habere communionem.* Cap. 7.

D.D. Vis me in necessitatem conijcere damnandi eos Patres ut aliqui magni nominis Scriptores fecerunt. Ego verò non faciam, & communionem ab eis negatam fuisse concedam, non verò secretam veniam & absolutionem; hanc verò fuisse quandoque impertitam etiam illis, quibus interdiceretur communio, in undecima disputatione demonstrabo. Interpretationem non admittis? Velis nolis admitteas; Attende. Dixisti paulo ante compulsi auctoritate Tridentini, potuisse quidem in mortis articulo absolvi à quovis Sacerdote relapsos Pœnitentes, sed non fuisse absolutos; ergo Canone Eliberino non prohibentur absolvi, jam enim ab Diœcesis Eliberinæ Sacerdotibus non potuissent absolvi, ergo ne tibi contradicas, probare cogeris interpretationem meam. Quid in hac argumentatione negas? Quid accusas? Effer. non habes, quid respondeas? Da manus.

D.R. Fateor, non habeo, quid respondeam.

deam. Sed habeo quod opponam : nec respondere poteris, ut alii nequiere,

D.D. Experire.

10. D.R. Ex tua ipsa doctrina argumentor. peto. Concedis, huiusmodi Pœnitentibus qui post solemnem pœnitentiam relapsi erant non consuevisse Ecclesiam iterum concedere solemnem pœnitentiam, & publicam reconciliationem, sed solum secretam veniam. Infero ergo melior erat conditio relabentium, quam primò labentium; labentibus enim reditus ad Ecclesiam nisi post actam publicam & severissimam plurium annorum pœnitentiam non patebat, secus verò relabentibus, si ad communem pacemque reverri, privatæ pœnitentiæ beneficio potuissent. Atqui nemo tam vecors erit, qui humanius cum illis actum putet, qui in eadem sæpius incurriscent, & quidem horrenda flagitia, quam cum iis, qui semel ea commisiscent; ergo dicendum omnino est, nec privatam veniam fuisse relapsis tributam. Sic arguit Petavius in loco superius citato Petavius, inquam quantus homo!

D.D. Petavium plurimi facio, non item hoc ejus argumentum, quamvis invictum à te, & commilitonibus tuis habeatur. Prima ejus solutio est, (ut vocant) instantia manifesta posita ex manifesto usu, quia etiam nunc viget in Tribunali sacre Inquisitionis, de quo supra egimus.

mus, reconciliandi videlicet lapsos, non vero relapsos denunciatos, & convictos, quibus tamen non interdicatur confessio sacramentalis, & venia secreta. Si verò dicis, relapsos gravius puniri in eo tribunali, dum traduntur brachio seculari, à quo severissimo supplicio afficiuntur, idipsum dicam ego factum tunc fuisse cum relapsis gravius punitis alia ratione nobis ignota, vel etiam hac eadem, quod lapsi per publicam poenitentiam declinabant forum civile, relapsi verò hoc privilegio minime fruebantur. Est etiam altera instantia petita ex ipsa antiquitate. Vos enim ipsi conceditis, post quatuor prima secula fuisse relapsis veniam impertitam: & constat ex Decreto Siricii Papæ, qui Ecclesiam, vergente in finem quarto seculo, gubernavit. Is enim Himerio Tarraconensi, qui hanc ipsam ei quaestionem proposuerat, qua videlicet ratione agendum esset cum relapsis, sic respondet. *De his verò non incongruè dilectio tua Apostolicam Sedem credidit consulendam, qui acta poenitentia tamquam Canes, & sues ad vomitus pristinos, & ad volutabra redeuntes, & militia cingulum, & ludicras voluptates, & nova conjugia, & inbibitos appetivere concubitus, quorum profellam incontinentiam generati post absolutionem filii prodiderunt. De quibus quia suffragium non habent Poenitendi, id duximus decernendum, ut sola intra Ecclesiam Fidelibus oratione*

II.

*tionem jungantur, Sacra mysteriorum celebra-
 ti, quamvis non mereantur, intersint, à Dom-
 nica autem mensa convivio segregentur, ut be-
 saltem districtione correpti, & ipsi in se sua er-
 ta castigent, & aliis exemplum tribuant, quo-
 tenus ab obscenis cupiditatibus retrahantur.
 Quibus tamen, quoniam carnali fragilitate co-
 ciderunt, viatici munere cum ad Dominum co-
 perint proficisci, per communionis gratiam vo-
 mus subveniri. Quam formam etiam circa
 mulieres, quæ se post pœnitentiam talibus de-
 xerunt, servandam esse censemus. Quod
 decretum male interpretatur Morinus eo cap.
 29. lib. 5. num. 6. putans Siricium non loqui
 relapsis in eadem vel similia peccata, propter
 pœnitentiam egerant, sed de iis, qui solum
 laverant pœnitentiæ leges nempe Ecclesiasticas
 constitutiones, quibus Pœnitentes prohibe-
 bantur militiam profiteri, matrimonia contra-
 here &c. Illa enim verba, qui tamquam Can-
 ac sues ad vomitus pristinos, & ad volutabra re-
 deunt, sonant satis clarè relapsum ad antiqua
 crimina, quæ pœnitendo deflexerant, ut ju-
 nim homo cæteroqui Morino non infensus mo-
 net de Sacram. differ. 6. quæst. 9. cap. 1. art.
 2. §. 2. eaque alia verba quatenus ab obscenis
 piditatibus retrahantur, ostendunt, agi de
 qui voluptatibus per se illicitis vacabant. Pra-
 terquam quod tam severa pœna, qualis est
 privatio*

privatio communionis usque ad mortē nunquam
 interrogata fuit ab Ecclesia violantibus præcile e-
 , ut be- jus præceptum, quod præsertim non esset præ-
 cipuum, sed esset quædam aliorum appendix,
 , quæ in quo facile dispensaretur, ut erat illud, quo
 matrimonium, & ejus usus, Pœnitentibus in-
 terdicebatur. Agit ergo Siricius de verè rela-
 psis in easdem gravissimas culpas, eosque a so-
 lemnis pœnitentia rejectos absolvi præcipit. Cum
 autem imprudens aut injustum hoc Siricii de-
 cretum fuisse, dicendum non sit, id omnino as-
 serendum est, aut non fuisse mitius actum cum
 Relapsis, quamvis tandem absoluti fuerint, aut
 citra omnem imprudentiam, & injustitiam po-
 tuisse eos mitiori pœna puniri, quam semel la-
 psi punirentur. Quid mihi sic instanti reponis?
 Expecto, quid moraris? Vibrasti telum: excus-
 si, retorsi simile in vibrantem, jam non urgeor,
 urgeris ipse: tibi igitur, non mihi responden-
 dum prius est. Expedire te nescis? Expedi-
 am te, unâque tuum argumentum solvam: &
 primò respondeo non sequi ex nostra sententia,
 eaque praxi Siricii, quod mitius actum fuerit
 cum relapsis, quàm cum semel lapsis, quamvis
 enim illi ab onere sollemnis pœnitentiæ essent
 immunes, adhuc prægravi pœnitentiâ preme-
 bantur, quod facile intelligent si, qui bene no-
 runt veteris Ecclesiæ disciplinam. Illud igitur
 sciendum est primò, publicam illam & solem-
 nem

nem poenitentiam, quam perpetuò in vestri rigoris patrocinium resonatis, minus severam asperam fuisse, quam creditis, quod in nova disputatione demonstrabo. Sciendum est. 2. ea poenitentes bona & commoda ex publica & solenni poenitentia redundasse, ut ea carere, maximi supplicij loco haberetur ab ijs, quos suorum scelerum, in quæ relapsi fuerant, poenitebat, quod infra ostendam. Sciendum est. 3. maximam solennis poenitentiae partem etiam Relapsis impositam fuisse, quod statim probabitur. Igitur præcipua, & maxima pars solennis poenitentiae eorum temporum poenitentiae non erat in veste pulla, aut cineracea, aliisque huius generis, quæ post aliquod tempus facile Episcopis condonabantur, sed in ea poenitentia à reliquis Fidelibus segregatione, ita ut eodem in loco cum ipsis in templo consistere non possent, non offerre munus ad altare, offerentibus omnibus, & vix unquam Eucharastiae Sacramento refoveri. Hæc potissimum poenitentiam animam feriebant. Id ut constet monere debuisse eo tempore solennem poenitentiam poenitentiam voluntariam, non coactam. Quamvis enim qui magis deliquerant, eam subire poenitentiam Canones iuberentur, non tamen vi adigebantur, ut postea, nempe seculo octavo, in aliquibus regionibus fieri captum est. Solemnem igitur poenitentiam ii soli subibant, qui non exigua

sensu pietatis, acrique dolore tangebantur. His
 autem, utpote suæ salutis studiosis erat intole-
 randum supplicium manere sic segregatos, non
 sua ad Altare cum reliquis, ut ea ætate mos erat,
 dona deferre, videre omnibus Sanctissimum
 Christi Corpus deferri, ejusque sanguinem propi-
 nari, & interim manere jejunos, siccosque per
 publicam sententiam prohibitos communibus
 Ecclesiæ, ipsiusque Dei beneficiis frui, & rur-
 sus digito notari tamquam nominis Christiani
 propudium. Verum hac etiam pœna Pœni-
 tentes absolvebantur post aliquod tempus, &
 quidem eo maturius, quo citius absolvi verè per-
 ceperent, quo majora videlicet pœnitentiæ, &
 emendationis signa præberent. Id enim à Pa-
 tribus, & Synodis perpetuò monebantur Epi-
 scopi, ut multum deslentes, & verè emendatos
 benignè haberent, nec tam serò in antiquam di-
 gnitatem restituerent. Relapsi è contra, quamvis
 Sanctissimè viverent, totosque deslerent dies,
 & annos, nunquam ante mortem ex Decreto
 Siricii, vel solùm ad tempus ex aliquorum Pon-
 tificum benignitate, ad mysteria Divina ad-
 mittebantur. Quantum verò supplicium hoc
 erat, quàm eo tempore acerbum, quo tam fre-
 quens erat Eucharisticæ communionis usus,
 ardens ejus desiderium, eaque fidelium persua-
 sio, ut in tertia disputatione num. 28. monui
 non obtineri certiore illam, nisi ab Altaris Sa-
 cramento, suorum criminum remissionem?

E 2

Adde

43.

Addo aliquid mirabilius, hoc ipso le-
 rissimè puniebantur relapsi, quod ipsis non pe-
 mitteretur profiteri solemnem Pœnitentiam, um va-
 severissimè plectitur, qui à baptismo, quem non lo-
 rit, tamquam indignus rejicitur, vel ab ordo de lapsi
 Religioso, qui ceteroqui maximæ pœnitentia
 locus est, expellitur, utque ex Augustino is
 corrigentem non audit, acerbissima pœna
 citur, dum ejicitur, ac deferitur. Illud eni
 quod ait, *si nec Ecclesiam audierit, sit tibi tan-*
quam Ethnicus, & Publicanus, gravius est, quam
si gladio feriretur, si flammis absumeretur,
feris subigeretur, nam ibi quoque subiungitur
Amen dico vobis, quæ ligaveritis super terram
erunt ligata & in Cœlis, ut intelligeretur, quod
eo gravius, quàm velut relictus est impunitus.
 autem pœnæ genus erat acerbissimum eorum
 temporum Fidelibus, qui à Patribus perpetuo
 docebantur, publicam solemnemque pœnitentiam
 esse velut alterum, ut eam vocat Chrysostomus
 in psal. 50. ac proinde eam perfundunt, ut
 eum restitui fere candorem, ac pulchritudinem
 quam confert expiantis aquæ lavacrum, nec
 lum detergi maculas omnes ex peccatis actualibus
 relictas sed fere condonari pœnas quaslibet
 ex quavis culpa solvendas. Qui egerit veram
 ter pœnitentiam (monebat Augustinus homil. 41. ex 50.)
 & solutus fuerit à ligamento quo est
 obstrictus, & à Christi corpore separatus, & boni

post penitentiam vivere debuit, post reconcilia-
tionem, quandocunque defunctus fuerit, ad De-
um vadit, ad requiem vadit, exolutus videlicet
non solum culpa, sed poenâ. Et Cyprianus lib.
de lapsis. Qui sic Deo satisfecerit, qui poeni-
tentia facti sui, qui pudore delicti, plus & virtu-
tis, & fidei de ipso lapsus sui dolore conceperit,
exauditus, & adiutus à Domino, quam contri-
stauerat nuper, latam faciet Ecclesiam, nec jam
solum Dei veniam merebitur, sed coronam, tam-
quam de martyris lacrymarum.

Hinc, ut constat ex Scripturibus illorum 142
temporum, & colligitur ex innumeris decretis
Conciliorum, solemniter poenitentia summis
precibus petebatur, & ut ipsius Morini (lib. 5.
cap. 31.) verbis utar, *beneficium magnum illis*
seculis reputabatur, Poenitentia, juxta Ecclesia-
sticæ præcepta, agenda jure potiri; multique tan-
quam indigni rei jciebantur, ut alibi satis osten-
dimus. Hanc autem maxime probrosam repul-
sam tolerare per totam vitam cogebantur Relap-
si, ac mori absoluti quidem à vinculis culpæ,
tacitoq; viatico refecti, non tamen hoc secundo
lavacro expiati, & poenis omnibus exoluti.

Et quidem hanc habitam verè fuisse loco
severissimæ poenæ alia veteris Ecclesiæ praxis
confirmat. Fuit autem ea, de qua egimus, ca-
lumnia 1. nempe negandi solemnem Poeniten-
tiam Sacris Ecclesiæ Ministris, in quædam gra-
viora

viora prolapsis, quod quidem factum fuit, non
quod mitius cum Clericis ageretur, quam cum
Laicis: constat enim severius illos punitos fuisse,
se, hinc Novatianus: quidam Episcopus apud
Socratem lib. 7. cap. 25. sic alloquitur Atticum
Episcopum Constantinopolitanum. *Præter
peccatum Idololatriæ: sunt alia multa peccata
ad mortem, uti ex sacris literis perspicuum est,
ob quæ vos solum Clerici, nos Laicos etiam com-
munionem excludimus, potestate soli Deo, illis
nostendi relicta.* Cum ego soletur Clericus se-
verius puniri quam laicus, & Clerico negaretur
publica poenitentia, non Laico, nec illi infligeretur
alia poena, quæ solemnem poenitentiam acerbior-
tatem æquaret; dicendum est, magnam poeni-
tentiam partem sitam in eo fuisse, quod solemnem
Poenitentiam professio negaretur.

15. D. R. Est alia ratio de Clericis, alia de
lapsis. Illis negabatur solemnem Poenitentiam (quod
ipse in prima disputatione monuisti) in gratiam
Ordinis Clericalis, & ad scandalum averten-
dum, quod populo fuisset spectaculum illud
Clerici, quem sine labe suspicionem esse deceret,
pro gravissimis criminibus veniam in foribus
cilicio flagitantis. Quamvis autem inde fieret
ut Clerici peccantis poena minor esset, quam
laici, minus malum id esse putavit Ecclesia,
quam illud. Falsum est igitur Clerico negatum
fuisse in Poenam profiteri solemnem Poenitentiam.
am. D. D.

D.D. Nego consequentiam. Utrumque 16.

verum est, nempe Clerico in pœnam, ut proba-
vi, & simul ad impediendum scandalum, ut di-
cis, fuisse negatam solemnem Pœnitentiam. Si
tamen primum illud obstinatè negas, non resi-
stam; novam enim mihi rationem, qua solvam
propositum argumentum, ostendis. Dicis,
mitius actum esse cum Clericis, quàm cum lai-
cis eadem peccantibus, quamvis idem delictum,
exgr. homicidium commissum a Clerico longe
gravius sit, & majori pœna dignum, quàm à
laico patratum; id autem factum sapienter fuit
se ad impediendum scandalum; ergo ex eadem,
illisque huiusmodi rationibus sapienter potuit
Ecclesia mitius agere cum Relapsis, quàm cum
lapsis. Ingenti enim scandalo fuisset universo
populo spectare iterum inter pœnitentes homi-
nem tot cœremoniis, tot precibus cum Deo &
Ecclesia reconciliatum, audire ejus relapsus, &
nova crimina, cùm deflere vetera debuisset.
Jam cepissent Fideles contemptui habere pœni-
tentiam, quam proinde peragere neglexissent.
Non id assero divinando, didici ex Suario qui
disp. 18. sect. 1. num. 13. *Pœnitentia solennis*
semel tantum concedebatur, vel ad major em ter-
rorem, ne contemneretur, vel forte ne aliis esset
scandalo, si sæpius talem pœnitentiam aliquis age-
ret. Id autem Suarius didicit ex Augustino,
qui Epist. 54. ad Macedonium scribens, *Cautè,*
E 4 inquit

17.

inquit, salubriterque provisum est, ut locus
 lius humillima poenitentia semel in Ecclesia con-
 datur, ne medicina velis minus utilis esset ag-
 ris, quæ tantò magis salubris est, quantò minus
 contemptibilis fuerit. Sapienter igitur Eccle-
 sia vetus publicam, & solemnem Poenitentiam
 Relapsis negavit, iisdemque postea secretam ab-
 solutionem indulxit, ut sapienter hanc ipsis Cleri-
 cis impertivit, quibus similiter solemnem poe-
 nitentiam interdixit: utrumque ex ratione non
 absimili, illud ne Ordo Poenitentium vile-
 ret, hoc ne vilesceret Ordo Clericorum, utrum-
 que ad Populi offensionem, & scandalum aver-
 tendum; quamvis per utramque hanc legem mi-
 nori poena plecterentur, qui maiora crimina pe-
 petrant. Habes tuum illud invictum argu-
 mentum duplici responsione victum, & probu-
 gatum. Prima est (ut, quæ dicta sunt, redigam
 in summam) non sequi ex nostra sententia
 quod minus actum fuerit cum Relapsis, quam
 cum iis, qui primùm lapsi essent, quod illis locum
 maximæ poenitentiae esset, non posse solemni-
 ter poenitere, nec posse cum non Poenitentibus Al-
 taris epulo recreari. Secunda est, ut ut ex no-
 stra sententia sequatur, quod mitius sic actum
 cum Relapsis quam cum iis, qui semel deliquis-
 sent, nego id malum non fuisse alio majori be-
 no sapientissimè compensatum, ut contingit in
 poena Clerici criminosi. Facti optimam ratio-
 nem

nem attuli ex Augustino, cui, arbitror, non repugnabis.

D. R. Imò, ne repugnem Augustino tibi ^{18.} assentiri non possum. Et quidem ex illa ipsa Sancti Doctoris epistola ad Macedonium probatur validissimè, Relapsos nunquam fuisse ab Ecclesia absolutos; conquestus enim erat per epistolam Macedonius Africæ præses de Episcopis, quod intercederent pro reis perinde ac ista intercessione ostenderent, se non satis odisse eorum peccata, quorum poenam deprecabantur, cum è contra sic Deus odio habeat peccata, eaque prohibeat. (dicebat ille.) *ut ne pœnitendæ quidem copie post primam pœnitentiam tribuantur.* Quod exemplum profectò non adduxisset Macedonius, si Ecclesia soleret secretam saltem absolutionem huiusmodi Relapsis impertiri; & rursus respondisset Augustinus, eum falli in ea Ecclesiastici rigoris opinione, cum potius mos contrarius absolvendi saltem secretò Pœnitentes relapsos obtineret, quod ipse non fecit, sed confugit ad misericordiam Dei, qui relapsis non statim irascitur, sed eis quoque subministrat vitæ munera, ut ante; sic enim respondit. *In tantum autem hominum aliquando iniquitas progreditur, ut etiam post actam pœnitentiam, post Altaris reconciliationem, vel similia, vel graviora committant. Et tamen, Deus facit etiam super tales oriri solem suum,*

E §

nes

nec minus tribuit, quàm antea tribuebat largi-
 fima munera vite, ac salutis. Ecce nihil mi-
 nimit veniæ, ut ita dicam, extrapœnitentiali
 ipsis ab Ecclesia tandem concessæ. Prosequitur
 postea idem S. Doctor: *Et quamvis in Ecclesia
 locus humillimæ pœnitentiæ non concedatur, De-
 us tamen super eos suæ patientiæ non obliviscitur.*
 Ecce iterum, non dixit, Ecclesia tamen
 etiam hos saltem in morte absolvit, sed, De-
 us tamen super eos suæ patientiæ non obliviscitur
 pergit. Ex quorum (relapsorum) numero si quis
 nobis dicat, aut date mihi eundem pœnitendi
 eum, aut desperatum me permittite, ut faciat
 quidquid libuerit. Sc. Aut si me ab hac nequitia
 revocatis, dicite utrum mihi aliquid prosit ad
 eam futuram, si in ista vita illecebrosissima
 blandimenta contempsero, si libidinum inco-
 menta frenaverero. Quis nostrum ita despiciat
 huic homini dicat; nihil tibi ista proderunt.
 Vult autem prodesse non quidem ad veniam
 qualemcumque à Sacerdotibus obtinendam, quæ
 qua ne verbum quidem habet, ut habere debu-
 issent, si Sacerdotes eam impertire consuevisset.
 sed ad obtinendam veniam à Deo, qui miles
 eors est etiam erga Relapsos sine detrimento
 suæ sanctitatis, bonitatis, quare subdit: *Quis
 tamen audeat dicere Deo, quare huic homini
 qui post primam pœnitentiam rursus se laque-*

iniquitatis obstringit, adhuc iterum parcis?
 Ergo tempore Augustini nullo modo absolve-
 bantur Relapsi, saltem in Ecclesia Africana,
 quem morem fuisse etiam in Ecclesia Mediola-
 nensi, & multò ante in Ecclesia Orientali col-
 ligitur satis clarè, illud ex S. Ambrosio, hoc ex
 Origene; ille enim loco superius cit. Sicut unum
 Baptisma, ita una pœnitentia, quæ tamen publi-
 catur. Nam quotidiani nos debet pœnitere pec-
 catis, sed hæc delictorum leviorum, illa graviorum.
 Hic autem homil. 15. in cap. 25. Levit. In gra-
 vioribus criminibus semel tantum pœnitentia
 conceditur locus. Ista vero communia, quæ fre-
 quenter incurrimus, semper pœnitentiam recipi-
 unt, & sine intermissione redimuntur. Igitur sola
 communia, & minùs gravia expiabantur secreta
 pœnitentiâ, enormia verò per solam publicam,
 idque semel. Quod confirmant Patres Concilii 19.
 Tolerani 3. Can. 11. qui sic habet. Quoniam com-
 perimus per quasdam Hispaniarum Ecclesias non
 secundum Canones, sed sædissimè pro suis peccatis
 homines agere pœnitentiam, ut quoties peccare li-
 berit, toties à Presbyteris se reconciliari expositu-
 rent, ideo pro coërcenda tam execrabili presump-
 tione id à Sancto Concilio jubetur, ut secundum
 formam Canonum antiquorum detur pœnitentia,
 hoc est, ut priùs eum, quem sui pœnitet facti, à Com-
 munionis suspensionem faciat inter reliquos Pœni-
 tentes ad manus impositionem crebrò recurrere.

Ex

Expleto autem satisfactionis tempore, sicut Sath-
dotalis contemplatio probaverit, eum communio-
ni restituat. Hi verò qui ad propria vitia (audien-
tè) hi verò qui ad propria vitia vel intra po-
nitentia tempus, vel post reconciliationem labo-
ratur, secundum proprium Canonum severitatem
damnantur, id est non amplius absolvantur. Haec
igitur fuit ex Patribus Tolerantibus veteris Eccle-
siae praxis, is Canon antiquus. Demum illa eadem
interrogatio Episcopi Himerii ad Siricium scri-
bentis, ostendit tunc consuevisse non absolvi
illo modo relapsum post solemnem poenitentiam
nam si consuevisset absolvi per poenitentiam le-
geretam, non consulisset ea super re Pontificem,
vel Pontifex consultus respondisset, faciendum
quod haecenus fecerat Ecclesia, reiiciens quidem
eos à publica poenitentia, sed in morte veniam
indulgens; quo vel simili modo non respondit,
sed ita, ut manifestè appareat, eum novum ju-
re concedere, quod non dum innotuerat Episcopo
Africanis, inter quos erat Augustinus, qui proinde
de praedicto modo Macedonio respondit. Hoc
argumentum est ita validum, ut validius affirmari
vix queat in controversia moris antiqui.

20.

D.D. Melius dixisses, esse ita validum, ut
praecedens fuit invictum. Dico igitur, quod aliam
monui, isthac molestiam facere ignorantem mores,
& sensus veteris Ecclesiae, apud quam fuit duplex
genus absolutionis, non solum ut modò, una a

censuris, altera à culpis, sed à culpis utraque, sal-
 tem plerumq; una tamen secreta, quæ statim tri-
 buebatur post confessionem, ut suo loco proba-
 bo, & per eam reconciliabatur Pœnitens cum
 Deo, altera verò publica, quæ præbatur post
 absolutam pœnitentiam, per quam etiam cum
 Ecclesia reconciliabatur Reus, & sumendi Sacra-
 mentum Altaris facultatem obtinebat. Prima
 absolutio satis erat iis, quorum peccata nec pub-
 lica fuerant, nec enormia: hæc enim qui com-
 miserant, alteram quoque veniam quærere, &
 expectare jubebantur. Cum Sacerdos primo
 modo absolvebat, dicebatur absolvere Deus,
 quatenus absolvebat præcise, ut Christi mini-
 ster, & Vicarius in Sacramento, ut ipse idem an-
 tequam absolveret, disertè significabat. Cum
 autem secundo modo absolvebat, dicebatur ab-
 solvere etiam Ecclesia, quatenus Episcopus ab-
 solvens non solum absolvebat ut Christi mini-
 ster, & vicarius in Sacramento, sed etiam ut su-
 perior Ecclesiasticus, & nomine Ecclesiæ, quæ sic
 absolvens, sibi à Pœnitente satisfactum fuisse
 pronuntiabat, unde verbis quibus primam ve-
 niam dabat, alias cæremonias, & actiones adjun-
 gebat, quibus alteram quoque veniam ab se tri-
 bui, significabat.

21

His præmissis, quæ ex dicendis suo loco, &
 præsertim disputatione XI. clariora fient, nego-
 Augustinum non meminisse veniæ, & absolu-
 tionis

tionis, quæ Relapsis tandem daretur. Non minit quidem secundæ absolutionis Ecclesiasticæ, quæ certè non dabatur unquam Relapsis, ut pote qui ad solemnem Pœnitentiam non admitterebantur, at meminit primæ, nempe absolutionis veluti Divinæ, quæ tandem etiam his dabatur à Deo per ministrum suum, unde illud, *quod tamen audeat dicere Deo. Quare huic homini post primam pœnitentiam rursus se laqueis iniquitatis obstringit, adhuc iterum parcis?* Quod confirmo ex contextu, & ex aliis S. Doctoris verbis; ex contextu quidem, nempe ex illis verbis, *Et quamvis in Ecclesia locus humillimæ pœnitentiæ non concedatur* Relapsis, quibus tatis iniquitatis concessum quidem in Ecclesia fuisse etiam ipsi locum aliquem Pœnitentiæ, quem videlicet S. Cyprianus in suo Decreto ipsis attribuit, sed non eum locum, quem occupabant agentes solemnem, & humillimam pœnitentiam in eas quatuor statutiones distributam, postquam tandem Ecclesiasticam etiam absolutione donabantur. Rursus idem S. Doctor affirmat ideo Ecclesiam non consuevisse concedere secundam Pœnitentiam, ne contemptui haberetur, & vilesceret: ergo eam solam eternam pœnitentiæ actionem negavit, quæ iterum iterata viluisset, non autem veniam. Non semel autem monet eadem Epistola, Deum veniam præbere etiam relapsis. Cur ergo eam negatam ab Ecclesia dicemus?

D, R. Ad absterrendos Pœnitentes à relapsis.
D. D.

D. D. Sed magis absterruisset Deus, si se
 quoque eis non parcere significasset, quod ta-
 men adeo non fecit, ut omnibus, & lapsis, &
 relapsis, modo stare in posterum constituent,
 veniam promiserit, quod hic inculcat Augusti-
 nus, & pluries alibi, eos redarguens, qui dice-
 bant, eam veniam concedendi facilitate foveri
 peccata. Rursus quæro abs te, an ad abster-
 rendos homines ab homicidio, & adulterio, &
 à periculo damnationis possit Ecclesia hanc le-
 gem ferre, ne homicidæ, adulterique, quique
 poenitentiam ad mortem differunt, absolvan-
 tur unquam. Responde. Affirmas? ergo con-
 tradicis Julio, & Cælestino Pontificibus hanc
 legem vocantibus impietatem, & crudelitatem.
 Non potest igitur. Ergo non potuit ad ab-
 sterrendos homines à relapsu eam legem con-
 cedere, ne unquam absolverentur. Demum
 ex alijs locis S. Doctoris id ipsum clarissimè con-
 firmo. Non semel S. Doctor volens explicare
 illud Matth. 12. *Qui autem dixerit contra*
Spiritum Sanctum, non remittetur ei neque in
hoc seculo, neque in futuro, & quærens, an sit
 aliquod peccatum, quod in Ecclesia, remitta-
 tur, nullum esse dicit, cùmque aliqua peccata
 enumeret, quæ videri possent non remitti, aut
 quæ ab aliquibus dicebantur non remitti, nun-
 quam sibi objicit hunc Ecclesiæ morem non
 remittendi peccata relapsorum post Pœnitentiam.

ciam,

tiam, quod maximè obijciendum, aut excipiendum fuisset. Quod idem advertere licet in aliis locis innumeris, in quibus aut Ecclesiæ benignitatem defendit ab aliquibus accusatam, aut hortatur ad pœnitentiam, monens nullum esse peccatum, quod non remittatur, nullo aut excepto genere delicti, aut genere vel conditione delinquentis. Lege serm. 11. de verbis Domini. Serm. 181. temp. in Psal. 101. super ea verba. *Quoniam Cinerem tanquam panem manducaui, & potum meum cum fletu miscui.* Tract. de utilit. pœnit. versus finem & lib. de pœnit. medic.

23. D. R. Non est, cur defatiger. Quis nescit à Deo remitti quodvis peccatum, & quocunque relapsus? Hoc docet S. Doctor, non autem remitti ab Ecclesia.

D. D. Sic Augustinum interpretatur qui Augustinum non legit. Is enim dum agit de Pœnitentia, agit de Sacramento confessionis, aut ipsum supponit, & rursus dum docet à Deo remitti quævis peccata, subintelligit per Ecclesiæ ministros: Non enim putavit eam rem esse Pœnitentiam, quæ non ducit ad confessionem. Id ostendo. Serm. 181. de temporalitè hortatur ad pœnitentiam, confessionis non meminit, sed verbis quæ subsequuntur, ostendit, eam se subintellexisse; monet enim perit fructum pœnitentiæ, si quis post confessionem

in eadem crimina relabatur. *Vides (inquit)*
quanta sit virtus Pœnitentia ? Vides quantum
meriti conversio reparavit. Corruptitur au-
tem pœnitentia si eisdem quib, pro quibus con-
fiteretur, rursus involvatur malis. Audis Con-
fessionem, de qua in Superioribus non videba-
tur agere. In lib. de pœnitentiæ medicina o-
stendit modum, quo quis veram concipe-
re pœnitentiam debet. Ascendat itaque homo
adversus se tribunal mentis suæ, Constituat se
ante faciem suam ... atque ita constituto in
corde iudicio, adsit accusatrix cogitatio, testis
conscientia, carnifex timor, inde quidem san-
guis animi confitentis per lacrymas profluat, po-
stremo ab ipsa mente talis sententia proferatur,
ut se indignum homo iudicet participatione Cor-
poris, & Sanguinis Domini Et cum ipse pro-
tulerit severissima medicina, sed tamen medici-
na sententiam, veniat ad Antistites (vides uti
non separetur ab Augustini pœnitentia con-
fessio) veniat ad Antistites, per quos in Ecclesia
Claves ministrantur, & tanquam bonus incipi-
ens jam esse filius, maternorum membrorum
ordine custodito, à Prepositis Sacramentorum
accipiat, satisfactionis suæ modum ... ut si pec-
catum ejus non solum in gravi ejus malo, sed
etiam in scandalo est aliorum, atque hoc ex-
pedire utilitari Ecclesiæ videatur Antistiti, in no-
titia multorum, vel etiam totius plebis agere

F

Pœni-

pœnitentiam non recuset, non resistat &c. Hæc hic confessionem secretam factam Præposito Sacramentorum, seu Presbytero Pœnitentiario, pœnitentiam semipublicam expressam per ea verba *in notitia multorum* &c. & publicam seu solemnem expressam per ea verba, *etiam totius plebis* &c. non adnexas necessarias confessioni secretæ, sed si Antistiti videatur convenire. Cùmque Augustinus in vero pœnitente hunc recursum ad Ecclesiam, seu Antistitem Sacramentorum requirat, jam id aut re aut in voto subintelligendum semper est quoties Augustinus agit de pœnitentia, & de remissione peccatorum à Deo concessa Lapsum Relapsisque. Dum ergo Augustinus Macdonino rescribit, Deum etiam relapsis post pœnitentiam ignoscere, debet subintelligi relapsis confitentibus, aut confiteri volentibus, absolvantur, ergo etiam hos Ecclesia vetus solvit.

23. Alterum profero locum notatu dignum. Hæc autem congero non solum ut ostendam argumentum tuum, sed etiam ut ostendam Novatoribus, Patres non tam raro, ipsi autumant, agere de Confessione, sed quoties agunt de Pœnitentia, quamvis id non exprimant plerumque. In lib. de Pœnitentia versus finem erigit Augustinus peccatores in spem Divinæ misericordiæ. *Noli desperare* clama-

clama etiam de profundo ad Dominum. De
 profundo clamavi ad te Domine... De tali pro-
 fundo Ninivita clamaverunt, & hanc propiti-
 ationem invenerunt... Intuere David Regem.
 Non frustra tamen de tam immani, & abru-
 pto profundo sceleris pœnitens clamavit ad Do-
 minum, dicens: Averte faciem tuam à pecca-
 tis meis... Quid autem obrulit Domino unde
 illum propitiaret sibi? ... Sacrificium Deo Spi-
 ritu contribulatus, cor contritum, & humilia-
 tum Deus non spernit. Non solum ergo devotè
 obrulit, sed etiam ista dicendo, quod offerri oport-
 erat, ostendit &c. Nulla hic mentio veniæ pe-
 tendæ ab Ecclesia, vel à Sacerdotibus, nulla
 mentio Sacramentorum, sed solius contritio-
 nis, & Ninivitarum, & Davidis, nempe homi-
 num qui à solo Deo veniam reportârunt, quos
 imitandos dicit; non videtur ergo requirere
 confessionem, & tamen eam ut usurpandam à
 Pœnitente supponit. Cum enim pœnitens,
 quem alloquitur, videretur obijcere, incertum
 esse, quod Deus veniam tribuat, Respondet,
 incertum quoque esse quod Imperator ignoscat,
 & tamen recuperandæ ejus gratiæ conatus om-
 nis impenditur. Subdit postea. Et tamen cer-
 tiores sunt claves Ecclesia. Ad has ergo sup-
 ponit esse recurrendum nempe ad Confessio-
 nem, & per hanc Deum veniam tribuere. En
 verba S. Doctoris. Sed fac incertum esse, utrum

ignoscat Deus. Quid perdit, cum supplicat Deus
 qui saltem perdere non dubitavit, cum offende-
 ret Deum? Quis enim certus est, quod etiam
 Imperator ignoscat? Et tamen pecunia funditus
 maria transmeantur, procellarum incerta sub-
 euntur, & pene ut mors vitetur, mors ipsa
 scipitur: Supplicatur deinde per homines
 ni, sine dubitatione fiunt ista, cum sit dubium
 quo sine proveniant, Et tamen certiores sunt
 ves Ecclesie (audin?) Et tamen certiores sunt
 claves Ecclesie, quam corda regia: quibus
 vibus quodcunque in terra solvitur, etiam
 Celo solutum esse promittitur. Et multo
 honestior humilitas, qua se quisque humiliat
 Ecclesie Dei, & labor minor imponitur, & non
 temporalis mortis periculo mors aeterna vitatur
 Ita Augustinus. Hanc humilitatem, qua
 poenitens humiliat Ecclesie Dei, seu Praepo-
 sito Sacramentorum, spectabat S. Doctor, dum
 dicebat, debere peccatorem offerre Deo
 David cor humiliatum, & tamen id non expro-
 mebat. Licet ergo dum Macedonio re-
 bens dicit, etiam Relapsis à Deo ignosci, non
 exprimat id fieri à Deo per Sacerdotem, cui
 Relapsus humiliet, id tamen intelligi videtur
 cum praesertim alibi disertissime doceat, & non
 se ostendat debere etiam ijs, qui Relapsi sunt,
 mitti à Sacerdotibus peccata, atque hanc
 Ecclesie consuetudinem.

D. R. Ecquis est iste locus?

D. D. Est satis celebris in lib. de vera & 24.

falsa poenit. cap. 4.

D. R. Nempè ejus libri, quem esse Augustini negant Trithemius, Lovanienfes, Belarminus & alij.

D. D. Nempè ejus libri, quem esse Augustini affirmant viri alij eruditissimi, Bunderius, Navarrus, ac novissimè Tullensis Episcopus in libro de laudibus S. Andreæ Apostoli, in quorum sententiam videtur inclinare Philippus Labbeus *de Scriptoribus Ecclesiasticis*. Certè locus, quem asserre parabam, redolet doctrinam Augustini, quod ut persuasum habeas, scire debes, non semel S. Doctorem invehi in eos, quos Paganos vocat, aut Hæreticos, quibus non probatur Christiana benignitas, nulli vel maximo delicto veniam denegans. Vide cujus indolis aut fidei sint Rigoristæ, aut saltem cujus fuerint tempore Divi Augustini. Aut Pagani erant, nempè Philosophi de virtutibus subtiliter, sed non fideliter disputantes, vel Hæretici. Afferam textus. In psal. 101. super illud: *tota die exprobrabant mihi inimici mei*, sic habet. *Hodieque Paganorum opprobrium quale in nos est? Quid putatis, fratres, quid computatis dicere nobis. Vos corrumpitis disciplinam, morésque generis humani pervertitis. Quid inveberis? Dic quamobrem? Quid fecimus?*

mus? Dando, inquit, hominibus penitentia-
 cum, promittendo impunitatem omnium delicti-
 rum. Ideo homines mala faciunt, securi, qui
 eis, cum conversi fuerint, omnia dimittunt.
 O qui insultas... discute conscientiam tuam,
 scende tribunal mentis tuae, noli tibi parcere,
 si sola fuit peccandi licentia, & nulla peccati-
 ram est indulgentia, ubi eris? Quod ibis? Sa-
 tam, inquit, augent homines peccata spe
 nie, imò augerent peccata desperatione veni-
 Nonne attendis quam licentiosa crudelitate vo-
 vant gladiatores? Unde hoc, nisi jam tanquam
 ad ferrum, & victimam destinati explere vo-
 lunt libidinem, antequam fundant sanguinem.
 Nonne hoc & tu tibi diceres? Jam peccator sum,
 jam iniquus, jam damnandus, nulla spes veni-
 est... Cur non impleam, quantum possum, qua-
 cunque desidero, si post haec non restant nisi tu-
 menta? Similia prorsus habet to. 9. in tracta-
 de utilit. penitentiae cap. 3. Solent Christi-
 nis Pagani insultare de Penitentia, quae in-
 tuta in Ecclesia: Et contra nonnullas haereses
 tenuit Ecclesia Catholica istam veritatem
 penitentia agenda. Fuerunt enim qui dicerent
 quibusdam peccatis non esse dandam Peniten-
 tiam, & exclusi sunt de Ecclesia, & haeretici facti
 sunt (is est finis Rigoristarum) In quibuscumque
 peccatis non perdit viscera pia mater Ecclesia.
 Ergo solent inde etiam Pagani, quasi insultare
 nobis

nobis, nescientes quid loquantur... Vos, inqui-
unt, facitis, ut peccent homines, cum illis pro-
mittitis veniam: si egerint poenitentiam. Dis-
solutio est ista, non admonitio. In hanc senten-
tiam exaggerant verba, quanta quisque potest
lingua vel sonanti, vel titubanti... Tamen quo-
modo vincantur, breviter accipiat charitas ve-
stra, quia Domini misericordia totum optime
constituit in Ecclesia sua. Dicunt nos dare pec-
catum licentiam, quia portum poenitentiae polli-
cemur. Si clauderetur aditus poenitentiae, nonne
ille peccator tanto magis adderet peccata pec-
cata, quanto magis sibi desperaret ignosci? Di-
ceret enim sibi: Ecce peccavi, ecce scelus ad-
misi, jam mihi venia nullus est locus, poenitentia
infructuosa est, damnatus sum. Quare jam
non vivo, ut volo? ... Ergo si tuleris portum
poenitentiae, desperatione augebuntur peccata?
Hactenus August. Nunc vide, quam bene con-
cinat his duobus textibus textus ille, quem tu
negas esse Augustini. Sunt qui reclamant non
esse baptizatis remissionem peccatorum per poeni-
tentiam, dicentes Ecce adhuc instant perfidi, qui
sapiunt plusquam oporteat, non sobrii, sed ex-
cedentes mensuram. Dicant enim, ut si semel
peccantibus, post Baptismum valeat Poenitentia,
non tamen saepe peccantibus proderit iterata,
alioquin remissio ad peccatum esset incitatio.
Dicant enim quis non semper peccaret, si redi-

re semper posset? Dicunt Dominum incitatore
 mali, si semper Pœnitentibus subveniret: Et
 tiam ei placere peccata, quibus semper præ
 est gratia. Errant autem, imò constat ei pe
 cata multum displicere, qui semper præsto est
 destruere ... Sumunt occasionem hypocrita
 ex factis Domini. Quem enim cæcum bis
 minavit, quem leprosum bis mundavit, qui
 mortuum bis suscitavit? ... In nulla per
 iteravit factum, docens, ut ajunt, non semper
 Domino fieri remedium Ideo non scribitur
 aliquis, nisi semel sanatus, ut timeat quia
 jungi peccato. Videmus adhuc quotidie in Ec
 clesia sæpè febricitantes, sæpè longuidos, sæpè
 sionibus captos, sæpè liberari; ut appareat
 ties opus miserantis, quoties confessio fit Pœ
 tentis. Medicum se vocat, & non sanis,
 male habentibus opportunum. Sed qualis
 Medicus, qui malum iteratum nesciret curare
 &c. Hæc S. Doctor, quibus, manifestè docet
 sanatos in Ecclesia fuisse etiam relapsos, san
 tos, inquam, non per humillimam, & solem
 nem pœnitentiam, sed per pœnitentiam cordis
 confessionem oris, & veniam eis à Sacerdotibus
 impertitam. Verum si hunc haud esse Augu
 stini tractatum evincere velis, evince, satis enim
 Augustini mentem ex allatis superius certis
 ejus sententijs elicui. Solum hic addo ex
 dem Bellarmino de Pœnit. lib. 3. cap. 9. neg
 ri non

ri non posse, quin hic de vera & falsa pœnitentia tractatus sit alicujus antiqui, probatque Scriptoris, quem tanti fecit antiquitas, ut inde Gratianus, & Petrus Lombardus, homines in Patrum antiquorum scriptis adeò versati multa testimonia, ille indecretum, hic in libros sententiarum retulerit. Non abs re igitur textum illum produxi ad probandum, consuevisse veterem Ecclesiam veniam relapsis præbere, eosque qui secus sentirent, quamvis se fidei custodes, ac disciplinæ vindices crederent, habitos fuisse tanquam fidei hostes ac disciplinæ eversores.

D. R. In horum numerum, ut puto, non 25. referes Originem & Ambrosium, quorum tamen sententiæ, quas paulo ante produxi, relapsis non favent.

D. D. Nec favent, nec adversantur. Nam solum docent Pœnitentiam publicam pro gravioribus culpis semel tantum fieri, leviorum autem pœnitentiam debere esse perpetuam, nomine autem levioris culpæ sæpè intelligunt Patres culpam seu venialem, seu minus gravem, alterutram autem quotidie incurrunt homines, & idèò perpetuam debere esse pœnitentiam docent Patres. Quid inde colligis quod ad rem præsentem faciat? Non erat igitur cur ea duo loca afferres, quæ afferri solent ab hæreticis ad impugnandam auricularem

confessionem perinde ac si Veteres egerint
 gravioribus poenitentiam publicam, de reliqua
 solam poenitentiam cordis: sed rigidorum Do-
 rum mos est aut ab hæreticis arma sumere
 aut ea hæreticis subministrare, vel ut erui-
 videantur, veteres Canones, qui ad rem,
 qua agitur, non faciunt, recitare, qualis est
 le Canon Concilii Toletani tertii, quo soli
 renovantur Canones antiqui, quibus osten-
 mus duo sola fuisse statuta, unum, ne relapsi
 post poenitentiam publicam, iterum publi-
 poenitentia, & multò minùs quoties libere
 (ut aliqui Poenitentiarij Toletani faciebant)
 concederetur; alterum, ut sic relapsi damna-
 tur, non quidem perpetua privatione abso-
 tionis, ut perperam interpretaris, cum ha-
 privationem impiam & crudelem Pontificis
 appellent, sed poena à Siricio statuta. Nec
 senties, si Concilij Toletani tertij tempus
 Patres non ignoras. Sed fortè utrumq; ex
 experimentum capiam. Quo tempore celebra-
 tum fuit hoc Concilium? à quibus Patri-
 bus?

D. R. A Patribus Toletanis.

D. D. Erudita responsio! putabam
 celebratum à Patribus Ephesinis, hoc peto,
 fuerint hi Patres Toletani, qui nempe To-
 tum ad hoc celebrandum Concilium conven-
 & rursus quo tempore convenerint?

D. R. Quid interrogas, cum ipse scis
 & po-

& penè rumparis cupiditate docendi? Doceas,
per me licet, nolo tibi hanc laudem præripere.

D. D. Quàm brevius fuisset dicere, ig- 26.

noro. Celebratum fuit hoc Conciliū duobus
seculis post Siricium, nempe post illum
Pontificem qui relapsos absolvi jusserat & rur-
sus celebratum fuit ab Episcopis totius Hispa-
niæ, inter quos fuit Stephanus Episcopus Ec-
clesiæ Tarraconensis: hujus autem Ecclesiæ E-
piscopo eam Epistolam scripserat Siricius. Igi-
tur ex tempore, ex loco, & ex Patribus sita
lam, non ignotum ei Concilio fuisse decretum
à Siricio missum Episcopo Tarraconensi de re-
lapsis saltem in morte absolvendis, dum ergo
statuunt eo Canone 11. ut circa Relapsos ser-
ventur Canones antiqui, jam volunt servari
Canonem Siricij, cui parere tenebantur, eum-
que jure vocant Canonem antiquum, utpote
non primò conditum à Siricio, sed renovatum.

Quare falsum est quod ultimo loco obji- 27.
ciebas, nempe à Siricio conditum fuisse jus
novum, unde inferebas ante Siricium denega-
tam veniam fuisse Relapsis. Falsum, inquam,
id est, cum id ipsum Nicæna Synodus & Julius
I. sanxissent. Nec sanè ea novitas juris ex ver-
bis Pontificis colligitur, ex reliquis autem ejus
Epistolis colligitur oppositum, nempe ipsum
abhorruisse quam maximè à novis Legibus con-
dendis, quibus præsertim abrogarentur anti-
quæ.

quæ. Initium enim Epistolæ tertiæ ejusdem Pontificis ad universos Orthodoxos id est. *igitur* *gitantibus nobis metum Divini judicii* *Fratri* *charissimi ... quid in querelam veniat tam* *novum* *non licuit ... Et cui omnium Ecclesiarum* *stolici* *est, si dissimulem, audiam dicente Domino:* *vabatur* *reijcitis mandatum Dei, ut traditiones vestras* *mea se* *statuatis. Quid enim aliud est reijcere man-* *mana,* *tum Dei quam privato judicio & humano* *fuisse* *filio novis rebus constituendis liberiùs delecta-* *lapi et* *Perlatum itaque est ad conscientiam Apostolorum* *Ex his* *Sedis contra Ecclesiasticum Canonem præsum-* *nes,* *& quæ ita sunt à Majoribus ordinata, ut ne* *protul-* *levi susuro debeant violari, proprias quodam* *vumqu-* *observationes novas inducere, & prætermis-* *riam.* *fundamento supra arenam velle construere,* *silium* *cente Domino, non transibis terminos quos con-* *abster-* *stituerunt Patres tui. Quod & S. Apostolus* *urfa, r* *monet ... State, inquit, 2. Thess. 2. & tenete* *I* *traditiones vestras, quas didicistis, sive per ver-* *tes ali-* *bum, sive per Epistolam. Hinc in sequenti* *sempe-* *Epistola ad Africæ Episcopos, litteras tales de-* *prolab-* *placuit, non quæ nova præcepta aliqua imper-* *L* *sed quibus ea, quæ per ignaviam, desidiam* *aliam* *aliquorum neglecta sunt, observare cupiamus* *obtest-* *quæ tamen Apostolica, & Patrum constituta* *lo nut-* *sunt constituta. Scriptum est. State & tenete* *pugna-* *traditiones vestras sive per verbum, sive per* *ribus* *Epistolam. Quare si potes alium Pontificem* *fuisse* *novi*

novitati Decretorum magis infensum. Non
 est. igitur Siricij Decretum illud de venia, & com-
 munionem Relapsis saltem in morte concedenda
 novum jus fuit, sed veteris, & quidem Apo-
 stolici, quod fortè in Himerij Ecclesia non ser-
 vabatur, confirmatio fuit, quo confirmatur
 mea sententia, nempe nunquam in Ecclesia Ro-
 mana, reliquisque Ecclesiis bene administratis
 fuisse ijs, qui post solemnem Pœnitentiam re-
 lapsi essent, omnem prorsus veniam denegatam.
 Ex his intellige quam malam causam propug-
 nes. Quidquid enim ad impugnandum me
 protulisti, meam in te dexteram armavit, no-
 vumque mihi adjumentum præbuit ad victo-
 riam. Accipe igitur amicum sanumque con-
 silium, tuum depone rigorem, quo Pœnitentes
 absterres, *horridus in jaculis, & pelle libystidis*
arsa, nostramque induc benignitatem.

D. R. Laxitatem videlicet, qua Pœniten-
 tes allicitis, & occiditis, solvitis & ligatis, ut
 semper relabantur, & vobiscum ad Inferos
 prolabantur.

D. D. Relapsos semper absolvimus? En 28.
 aliam gravissimam Calumpniam. Tuam fidem
 obtestor. Audisti ne unquam id à me vel so-
 lo nutu in hac concertatione significatum? Re-
 pugnavi quidem tibi aliisque rigidis Doctori-
 ribus asserentibus ab Ecclesia veteri nunquam
 fuisse absolutos eos, qui post pœnitentiam
 ite.

iterum pœnitenda commisissent, ut vos eo pœo spoliarem, quo defenditis rigorem vestrum dum nimis facile, nimisque frequenter id genus hominum absolvere recusatis; non tamen docui debere non semper absolvi.

D. R. Quid ipse doceas ignoro, scio hunc esse benignissimæ vestræ Theologiæ doctrinam.

D. D. Dic ergo à quo nostrorum Theologorum id audieris, in quo eorum libro, scripto legeris, ostende.

D. R. Satis communis fama proloquitur.

29. D. D. Nempè vester in nos amor commiscitur. Gratulamur nobis sortem Sanctissimi Præsulis Joannis Chrysostomi. Audi hanc historiam antiquam, sed quæ nostro ævo perbelle congruit. In laudem Divinæ misericordiæ effusissimæ in omne genus hominum Pœnitentium, persæpe dicebat, & scribebat Chrysostomus, ut perditos homines facile desperantes ad spem veniæ, & pœnitentiam perduceret. *Talis mihi crede* (ita scripsit ad Theodorum ipsum ep. 5.) *talis est erga homines pietas Dei, nunquam spernit pœnitentiam, si ei sincere simpliciter offeratur. Etiam si ad summum perveniat malorum, & inde tamen velit reverti ad virtutis viam, suscipit libenter & amplius.* Quodque est majoris humanitatis, clementia argumentum, licet quis non potuerit explere omnem satisfaciendi ordinem, bre-

tamen

tamen, & exiguu tempore actam non averfa-
tur, aut negligit, fed hanc magna mercede com-
penfat. Non enim temporis quantitate, fed
animi difpofitione pœnitentia judicatur. Nini-
vita enim multis diebus non indiguerunt, ut il-
lad peccatum deleteretur. Tempus exiguum po-
tuit univerfam eorum delere iniquitatem, & la-
tro baud longo tempore ingreffum Paradifi im-
petravit &c. Similia habet in Homilia de S.
Philogonio, & in homiliis fupra ep. ad Hebr.
ad ea verba c. 16. *Voluntarie peccantibus no-
bis pofl acceptam notitiam veritatis jam non
relinquitur pro peccatis hofia.* Cum ergo
hac à S. Anicete perpetuò inculcari fcirent,
audirentque ejus inimici, & humaniffimè ab
eo exipii viderent id genus hominum perditio-
rum, quod animo fufpicati fuere, tanquam
certum evulgarunt, à Chryfoftomo nefarios
quosque, & pluries in eadem crimina relapfos
femper abfolvi. Is enim fuit fextus articulus
ejus accufationis, ut refert Baron. ad an. 403.
Nempè quod aditum aperiret peccantibus dicens:
*Si iterum pecces, iterum pœnitentiam facito, & quo-
ties peccaveris, accede ad me, & ego te curabo.*
Calumniam perfimilem, & ex eadem caufa fab-
ricafis contra nos rigidi quotquot eftis Infti-
tutores, nec fortè diffimiles iis, qui Chryfo-
ftomum infeftabantur. Cum enim Divinam
Clementiam à nobis efferri audiat, invitari
per-

perbenignè quoslibet ad pœnitentiam, excu-
 curarique, illósque redargui, qui eis confite-
 ribus veniam facillè pernegant, aut differunt
 jam creditis tanquam certum & indubitatum
 à nobis absolvi quoslibet, & porcis præ
 margaritas. Hinc Epistolæ plenæ calum-
 niæque per provinciam ad amicos innotu-
 tos, hinc satyræ crudelibus jocis refertæ,
 per primarias utriusque orbis Accademias
 seminata, hinc ille per totam hanc Urbem
 lantes felle querimoniarum, *decipi genus hu-
 num, pœnitentes ligari, non absolvi; non
 piari Sacramentis, sed sacrilegijs impiari.* In
 limini centores loquacissimi, quodque per-
 est, fallitis alios, qui (ut sunt homines per-
 que) quod audiunt malè fieri aliis, statim con-
 dunt, & laxitatem magistrorum carpunt, qua-
 vis quærant ipsi laxissimos, de quorum num-
 ro, crede mihi, non sumus. Misericordiam
 sacrificio præoptamus, excipimus omnes, di-
 dimus omnes, sed omnes non absolvimus, quæ
 que solum inter nos & vos discrimen est, qui
 nos, Pœnitentes ex pravis habitibus, & loci
 consuetudine ad vitia inclinatorum, aut relapsi
 si veri dent signa doloris & propositi, absol-
 vimus plerósque, sed antea bene monitos, & con-
 trà insultus Dæmonum armatos, vos autem
 reijcitis plerósque, aut etiam omnes, & per
 menses, aut annos, redire jubetis.

D. R. Omnes reiici nego.

D. D. Quid ipse facias ignorō, nec expectari volo. Quid vestri Institutores faciendum doceant, scio, sciuntque omnes, qui eorum scripta typis edita legunt. Differri omnino & semper debere prædictis pœnitentibus absolutionem, & apertè docent, vel docere se, satis significant Gummarus Huighenius Apol. pag. 68. & in sua Meth. pag. 71. Neesen. pag. 388. Avermans in suo Tyroc. par. 1. num. 178. Gabriel in sua Moral. pag. 129. Et quidem ex præcatis scriptoribus primus sic istum suum rigorem adamat, ut velit absolutionem differri debere etiam sponso, qui ipso manè nuptiis destinato, abusum se diu suâ sponsâ confitetur, quamvis se intimè dolere affirmet, quamvis in id criminis relabi amplius nec velit, nec possit, jam matrimonio reddente licitum, quod antea ei erat illicitum, quamvis demum dilata absolutione differendæ sint etiam nuptiæ, cum admiratione omnium pejora suspirantium. *Non est quod hareas* (sic ille Parochum ad hanc absolutionis dilationem obfirmat) *quidquid obloquiorum, quidquid turbarum, quidquid incommodi consequatur.* Quàm autem longa sit vestra isthæc absolutionis dilatio, conijci potest ex fine, differtis enim, ut interea Pœnitens pravos habitus deponat, & bonos induat, *Idcirco* (inquit cit. Huighenius

G

in

in Apol. pag. 68.) *adhibenda est dilatio, pœnitens ea durante, medijs à confessorio, tamquam medico spiritali præscriptis utatur, & vitia contrarijs virtutum actibus interea impellat, ut pravis suis inclinationibus medeat. cum autem id opus sit ad minus plurium mensium, jam plures menses manebit ex vestra institutione inabsolutus, quicunque pravam peccandi consuetudinem contraxit.*

31.

Ut autem aperto vestrorum librorum testimonio probavi, à vobis absolutionem, eaque satis diù prædictis omnibus Pœnitentibus differri, ita nostrorum Scriptorum calculo probabo à nobis haudquaquam omnes absolvi. *terdum* (inquit Layman lib. 5. tract. 6. cap. 4. num. 10.) *vehemens est suspicio, & iusta presumptio propositum simulatum, aut non sufficiens esse: Si videlicet pœnitens post duas aut tres confessiones eandem peccati speciem, eodem maiore numero asserat, & nullus emendationis conatus antecessisse videatur. Hoc casu dispensanda erit absolutio, nominato aliquo temporis spatio, intra quod pœnitens conatum adhibeat ad criminis emendationem. Idem docent Laurentius verbo Confessarius casu 7. Trullench. tom. 1. lib. 2. cap. 1. dub. 20. n. 10. Azor part. 1. lib. 1. cap. 3. q. 4. & cum reliquis omnibus Tamburinus, qui cap. 3. l. 7. meth. Confess. habet. Differtur aliquando absolutio prop-*

occasione proximas non amotas; nonnunquam propter frequentem relapsum; tertio propter aliquod Pœnitentis emolumentum.

D.R. *Interdum, aliquando, nonnunquam; Quam proximè ista accedunt ad illud nunquam, quod dicebam.*

D.D. Jam video hoc vobis displicere, quod nos non ita sæpè nec ita diù veniam, etiam relapsis differamus. Id igitur modò ex ipsa institutione Sacramenti, & regulis Patrum discutiendum erit, utrum vos semper, aut fere semper veniam differendo, ut nos raro eam differendo, erremus. Ut autem clarè, ac distinctè rem totam velut à suis principiis evolvam, & que ipsum ad meam sententiam, veluti certam ac tutissimam suaviter traham.

Præmoneo primò, credi omnino debere, 32.
hoc Sacramentum non esse sic institutum à Christo Domino, ut difficillimè administretur. Primò quia est Sacramentum lapsis post Baptismum, adeoque fere omnibus adultis necessarium ad salutem: media autem necessaria non debent esse paratu difficillima, & ideò Baptismus, qui est Sacramentum omnibus necessarium ad salutem, facillè administratur. Secundò, quia Ecclesia Sanctisque omnes hortantur ad frequentem ejus usum, ergo supponunt esse sic institutum, ut non administretur difficillimè

cillimè; Sic enim frequenter suscipi non potest. Admittis hoc?

D. R. Admitto.

D. D. Bene est. Præmoneo 2. reijcienda

83. dam omnino esse eam administrandæ poenitentiae praxim, ex qua sequeretur, quod hoc Sacramentum evaderet maximè onerosum ministris, vel susceptoribus, & magis, quam ferat ipsa necessitas Sacramenti, licet huiusmodi praxis removeret non paucos à peccato; qui videlicet removeret etiam à Sacramento, & hæc est ratio, propter quam S. Leo epist. 78. subleat eum ab usum, qui in aliquibus provinciis coleverat, exigendi à Poenitentibus, ut permitterent sua peccata publicè recitari! *Removetur, inquit, tam improbabilis consuetudo, ut multi à poenitentiae remedijs arceantur, dum autem erubescunt, aut metuunt inimicis sua scelerata confiteri.* Admittis hoc?

D. R. Admitto.

84. D. D. Bene est. Præmoneo 3. Ad hoc Sacramentum requiri præcisè ex parte Poenitentis actum doloris, propositi, & Confessionis. Actum inquam, non habitum seu longam perseverentiam in his actibus: nam Trident. sessione 14. solos actus requirit, & hæc est totius Ecclesiæ doctrina. Igitur non requiritur, quod Poenitens per aliquot hebdomadas vel menses, antequam absolvatur, persistat

in tali dolore & proposito lugens peccata sua.
Si id faciet, optimè faciet, non tamen dam-
nandus erit, si non faciat. Admittis hoc?

D. R. Admitto.

D. D. Gratulor tibi docilitatem tuam. 35.

Præmoneo 4. Satis esse quod Confessarius vo-
lens absolvere habeat iudicium prudens de di-
spositione Pœnitentis, nempe de prædictis a-
ctibus doloris & propositi. *Priusquam Mini-
ster absolvat* (inquit Suar. tom. 4. in 3. par.
disp. 32. sect. 2. *necessè est, ut prudenter, &
probabiliter judicet, Pœnitentem esse dispositum.*
Necessè est, & sufficit, agit enim de necessario
sufficienti.

D. R. Suarium non agnoscimus, nec alios
huiusmodi Scholasticos Theologos de moribus
subtiliter ex ingenio suo, non autem ex Ma-
jorum auctoritate disputantes.

D. D. Suarium non agnoscitis, aliòsque
huiusmodi Scholasticos Theologos? Et ideò tam
sapè à rectorationis, & veritatis tramite aber-
ratis. Si scires quantum tibi hominem nomi-
navi (scires autem si legisses) puderet te in-
scientiæ tuæ, & rigidiorum Doctorum Libellos,
Epistolas, ac Tractatus, quos noctu dièque ver-
sas, abijceres. Sed illud intolerabilius, quòd
omnes Theologos despicitis.

D. R. Noviores videlicet. 36.

D. D. Ergo antiquos non despicitis? At

G 3

ea

ea Suarii doctrina antiquiorum est, quos loquens Catechismus Romanus sic habet par. 2. num. 51. *Quod si audita confessione iudicaverit Confessarius, neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolorem Pœnitenti fuisse, absolvi poterit: si iudicaverit inquit, non autem si iudicaverit indubitante. & post experimentum aliquot hebdomadarum vel mensium.* Sed clarius D. Carolus. Recusabis ne tantum Pastorem sequi?

D. R. Absit.

37. D. D. Is in Instructione Pastoralis sic pœnitentarios suos Sacerdotes monet. *Si probabiliter sibi Confessarius persuadeat, posse se facere prima, vel secundam à Pœnitente sibi promissam, facta dare, quod scilicet occasionem auferet, poterit eum promissionis intuitu absolvere.* Audiat. Si probabiliter sibi Confessarius persuadeat. Quæ is rationem? Ea est institutio Christi Domini, quæ colligitur ex prædicto communis sensu Theologorum, & quia si requireretur iudicium plusquam probabile, esset nimis difficilis & subiecta innumeris angustis, & scrupulis ministratio. & susceptio huius Sacramenti, qualem non debere esse concessisti.

38. Præmoneo 5. quod fusiùs probabo dist. 10. par. 2. Confessarium sufficienter habere tale iudicium probabile, dum pœnitentes aut ex officio ipso modo confitendi, aut signatè dicit se habere

here talem dolorem, & propositum, nisi sit
 præsumptio contra ipsum. Hinc Doctores (inter
 quos S. Th. in 4. dist. 17. quæst. 3. quæstionc.
 5. ad 2.) docent, in Foro conscientie creden-
 dum reo pro se, & contra se. Scio aliquos ve-
 strum respondere, hoc dictum sic esse exponen-
 dum, ut reo credatur, pro se dum dicit, se hæc, &
 non alia peccata commisisse, non autem dum di-
 cit se esse rite dispositum, quia in hoc facile po-
 test decipi. Sed hæc responsio est omnino vana:
 primò, quia in re tanti momenti debuissent Do-
 ctiores hoc modo limitare suam propositionem, quæ
 alioquin daret ansam errori: ut si quis diceret:
Audita in Confessione possunt revelari, subintel-
 ligendo *cum licentiâ Pœnitentis*; Doctores au-
 tem hoc modo nec signatè, nec exercitè eam li-
 mitant: Secundo. Sicuti potest quis decipi in
 iudicando de suâ dispositione, ita potest decipi
 in iudicando de contractibus, de obligatione re-
 stituendi, de Simonia, aliisque innumeris, imo
 multò magis circa hæc, quàm circa illud, cum
 facillimè quilibet intelligat, an verè detestetur
 peccata commissa, & velit ea non amplius com-
 mittere, ergo si, quia potest decipi circa hoc,
 non est ei credendum, dum dicit, dispositum, à
 fortiori non esset ei credendum, dum dicit, se
 non commisisse alia peccata, adeoque se non
 comisisse e. g. peccatum Simonie, peccatum in-
 iustitiæ circa contractus, aliaque huiusmodi.

E II

20

qua omnia includuntur in ea propositione *habeo alia peccata*. Tertio. Vera ratio, propter quam in foro conscientiae creditur reo pro se, non sic in foro iudiciali est ea, quod illud est forum voluntarium, non hoc. Supponitur autem, quod, qui sponte sistit se Judici, ab eo absolvatur, nolit illum decipere, & diligenter se inspexerit, ne se decipiat. Haec autem ratio tam probat esse credendum reo se, dum dicit, se non habere alia peccata, ac dicit, se esse verè dispositum.

Igitur ea propositio D. Thomae debet intelligi ut sonat, utque eam intellexerunt, & docuerunt post D. Th. ejus discipuli Turrecremata cap. *quem poenitet de poenit. dist. 1. num. 11*. Fumus in Armilla verbo *Absolutio* num. 30. Tabiena ibidem quaest. 24. num. 45. & reliqui quos sequitur Filiucci, Suarez, Dicastillus, Henriquez, aliique, inter quos Suarez tom. 4. 3. par. disp. 32. sect. 2. *confessor* inquit, quando non habet sufficientia signa doloris, potest debet interrogare Poenitentem, an ex animo restetur peccatum, cui affirmanti credere tenetur; Et hoc idem dicendum est de proposito in futurum, quando ex confessione non oritur specialis obligatio restituendi, vel relinendi aliquam occasionem proximam. Et in hoc ipso casu poenitens dicat, se habere propositum satisfaciendi obligationi suae, e. g. restituendi, potest subinde ei credere. Dicastillus similiter disp.

10. de pœnit. dub. 29 num. 571. *Pœnitenti, inquit affirmanti se habere retractationem & propositum non peccandi credendū est. Admittit hoc?*

D.R. Admitto, si ut affirmas, hæc est Doctoris Angelici, & communis aliorum Doctrina.

D.D. Pergo igitur reliqua præmonere. Dixi paulo ante, esse credendum Pœnitenti, nisi sit præsumptio in contrarium, quæ ejus attestationem elidat; Nunc præmoneo 6. non debere præsumi, quod pœnitens affirmans, se esse dispositum dicat falsum, ex eo præcisè, quod est relapsus; est enim indubitatum non impediri à relapsu verum dolorem, & propositum, imò eo magis confundimur, & magis movemur ad detestandam propriam infirmitatem, & inconstantiam.

Verum quidem est, quod, si qui est relapsus non adhibuit post ultimam confessionem ullum conatum, ne relaberetur, non est judicandus habuisse in ea ultima confessione, & consequenter nec habere nunc verum dolorem, & propositum, nam, ut inquit Card. de Lugo de pœnit. disp. 14. num. 160. *Qui efficaciter proponit, & seriò rem aliquam, quam aliundè moraliter implere potest, non ita facile obliviscitur statim sui propositi, sed saltem per aliquod tempus perseverat, & difficilius vel rarius cadit.* Is tamen potest nunc dare specialia signa doloris, & aut mereatur ei credi saltem semel aut bis post

G s

rela-

E-II

20

relapsus, ut colligitur ex præcitata Instru-
ne D. Caroli. Si verò, qui est relapsus, fal-
seriò conatus est non relabi, jam ostendit se
buisse verum dolorem & propositum, cujus
fectus fuit ille conatus. Quare cessat jam
sumptio contra ipsum, debetque ei credi,

D.R. Videntur certa.

40. D.D. Præmoneo 7. Non est necesse,
Confessarius sibi persuadeat, poenitentem
esse relapsurum, ut communiter tradunt Do-
res; tum quia nulla ratio id suadet, tum
potest unquam id sibi prudenter persuadere
fessarius, imò nunquam, cum poenitens habet
la peccata venialia negligentia, iracundia,
similia.

41. Præmoneo 8. Dilationem absolutio-
nis nec esse medium certò faciens abstinere à pe-
ccato, nec esse medium ad id necessarium. Pri-
mum patet, nam multi, quamvis ipsis diffin-
tur absolutio, adhuc relabuntur in peccatum.
Alterum similiter patet, quia sunt alia me-
dia, quæ conferunt ad emendationem, in
quæ est ipsa absolutio, & Sacramentum, quod
conferens gratiam, & auxilia actualia jam poe-
nitenti auget vires, quibus se contineat à re-
lapsu. Igitur utrumque est medium conferens
emendationem, & dilatio absolutionis & abso-
lutio. Dilatio absolutionis, quatenus facit, ut poe-
nitens magis apprehendat gravitatem suam

colparū, & concipiat majorem dolorem, firmiter
propositum; absolutio verò quatenus confert
gratiam, & jus ad prædicta auxilia, quibus ar-
matur contra relapsū. Neutrum est reme-
dium se solo trahens emendationem; neutrum
est remedium hic & nunc necessarium ad emen-
dationem, utrumque potest conferre ad emen-
dationem, cum hoc discrimine, quod absolu-
tio impetrata dispositis semper confert ad emen-
dationem, quia semper dat gratiam, & præ-
dicta auxilia, & conservat pœnitentem bene
affectum erga Sacramenta, nec affert illi ul-
lum damnum, è contra absolutio negata, li-
cet aliquibus sit efficacius remedium, quàm
concessa, multis tamen est ingenti damno, nem-
pe iis, qui fortè habent solam attritionem,
quamvis conentur elicere contritionem; jam
enim nullum opus eorum, quæ faciunt eo tem-
pore intermedio, donec absolvantur, est satis-
factorium, & meritorium de condigno, & ipsi
manent in perpetuo periculo æternæ damna-
tionis, cum possint toto eo tempore improvi-
sam, & repentinam mortem incurrere. Quàm
grave malum hoc est? Nec illud minùs, quod
plerique sic rejecti, vel dimissi amorem Sacra-
mentorum, suæque salutis veluti desperantes
amittunt. *Experientia docet* (inquit Leander
à Murcia in disquil. lib 2. disp. 1. resolut. 14.
num. 3. pag. 158.) *quod differre absolutionem*
non

*non est remedium, sed potius medium, quo
 desperationem ruant, vel quo odiosa reddant
 eis confessio. Hanc experientiam, quam
 habeo, multi graves viri, qui confessionibus
 audiendis frequenter vacant, similiter habere
 retulerunt. Bene ait, sic experiri eos, qui
 confessionibus audiendis, frequenter vacant, nec
 qui iis audiendis non vacant, nec experiri
 nec misereantur, nec satis callent, quæ sint
 nimarum morbis curandis aptiora remedia,
 qui Medicinæ longum studiosus corpora curavit
 nunquam, hic satis scire nunquam potest, quæ
 sit optima curandi ratio, nec satis percipiet
 quam, nullum esse depellendis morbis aptius
 remedium, Medici amore, & patientia. Erit
 igitur certum, hoc remedium differendi ab
 lutionem, vel eo utaris ut Judex ad cognoscen-
 dam dispositionem Poenitentis, ne temere sen-
 tentiam feras, vel eo utaris ut Medicus ad
 emendationem, quem scis esse dispositum, ad
 remedium plerisque inutile, aut etiam noxi-
 omnibus periculosum, ergo cum ijs, qui pro-
 denter judicantur dispositi, vix unquam erit
 hibendum, ut emendantur, nempe tunc solus
 cum libenter acceptatur, ac tanta prævidetur
 utilitas, ut prævaleat omnibus damnis, & pe-
 riculis, quæ secum affert, quem casum esse
 rissimum, & expertissimorum, doctorumque
 Medicorum potuissimum.*

Medicorum testimonio, ratione ipsâ, satis ostendi. Admittis hoc?

D. R. Admitto. Nec ego unquam Auctor sim, ut hoc modo curentur ordinariè ij, qui dispositi sunt, & possunt absolvi. Sed in-
dispositi, qua alia ratione curentur?

D. D. Dicam. Igitur præmoneo 9. Qui 43.
sponte accedunt ad Confessionem, & eo fine, ut verè reconcilientur cum Deo, si non appareant satis dispositi, possunt facilè ab ipso Confessario statim disponi. Hoc probatur manifesta experientia, & ratione hoc modo. Est certum, quòd longè faciliùs hi concipiunt efficacem dolorem, & propositum, quam qui audiunt Concionatorem, cum hi plerumque non accedant ad concionem, ut reconcilientur cum Deo, & absolvantur à suis peccatis, sed aut ex curiositate, aut ut piè se occupent, atqui experimur etiam, hos facilè concuti, & concipere efficacem dolorem, & propositum, cum Concionator apte proponit, quæ ad pœnitentiam excitant, ergo à fortiori facilè concutientur illi, & concipient efficacem dolorem & propositum, si eadem ipsis proponantur à Confessario. Nec facit, quod confessarius nequeat longam concionem habere: nam prædicta, quæ excitant ad pœnitentiam, petita vel ex Divina bonitate, quæ tamdiù toleravit eum, quem potuisset in infernum detrudere, vel ex incerta

ritu.

titudine mortis, ac Divina iustitia gehennæ præparante obstinatis peccatoribus, magis inde commovent animum paucis, sed multis significantibus verbis peramanter propositam quam longa concione descripta.

44. *D. R.* Commovent quidem, sed brevissimo, ut experimur in his ipsis, quos exemplum attulisti, fervidæ concionis Auditoribus, qui lacrimantur quidem facile, ut facilius, qui gravioribus peccatis onerati, majorem habent lugendi causam, sed absolute concione arescunt lacrimæ, concepta ab eis vota, & veteres redeunt amores.

D. D. Id in universum dici nequit, cum non pauci constanter emendentur, vel non sæpè relabuntur, donec tandem ne labantur quidem unquam. Adde quod alia est ratio confitentium, alia audientium Concionum, tum quia confessione, nempe actu perhumiliatæ maximèque arduo facile exoratur Deus, tum veturque ad confirmandum in recto proposito Pœnitentem, tum quia post confessionem sequitur Absolutio, & Sacramentum, cuius virtute magis roboratur Pœnitens, non autem sequitur post concionem. Licet ergo Auditorum lacrimæ facili arescant, non ita facili arescunt lacrimæ Pœnitentium. Sed arescant non perseveret dolor, & propositum; Quod inde? An Christus Dominus voluit esse pa-

tem Sacramenti eum solum dolorem, & propositum, quod perseveret, an præcisè dolorem & propositum? Primum dici nequit, ut ostendi paulò ante, & patet ex innumeris exemplis etiam Scripturæ, quibus constat Deum ignoscere, & in gratiam restituere etiam eos, quos prævidet inconstantes fore. Si ergo Deus propositum perseverans optavit quidem, etque soli gloriam, & vitam æternam concedit, gratiam verò, etiam non perseveranti, concedit, cur nos soli perseveranti per hebdomadam, vel mensem, & longo fletu exposcenti veniam concedemus? Si DEUS hanc legem condidit, ut cuicunque verè dolenti, & confitenti venia detur, quo jure nos Divina munera corrumimus, & hanc contrariam legem statuimus, ne cuicunque verè dolenti venia detur, sed solum dolenti per aliquot hebdomadas, vel menses, suumque dolorem, & propositum pijs operibus confirmanti? Igitur is verus dolor, & propositum, quod Pœnitens excitatus brevibus, sed pœnitentibus verbis Confessarii, quâ monentis, quâ increpantis, quâ ipsam absolutionis dilationem minantis, concipere se ostendit, satis est ad Sacramentum, adeoque is pœnitens est jam habendus tamquam dispositus. Admittis hoc?

D. R. Admitto quidem, si ostendit verè dolorem.

D. D

D. D. Nempe, si se commotum ostendit, nec frigidè dicit, se velle novam viam instituere. Hæc enim signa sunt, ex quibus prudenter judicatur quis verè dolere, & proponere, & dari solent ab ijs, quos Confessor fortiter, & suaviter increpat. Igitur is, qui antea habebatur ut indispositus, vel propter tam nihil emendatum post ultimam confessionem, vel ex alio capite, jam monitus, & indispositus à confessario, ac se dolere significans, est habendus pro disposito, ergo est statim absolvendus, regulariter loquendo, ut ajunt, Id negare non potes; nam paulò ante concessisti, dilatoriem absolutionis esse remedium adeò atque & periculosum, ut perrarè sit adhibendum.

46. *Præmoneo* 10. Confessarium, cum apprehendit Pœnitentem indispositum ex accessisse imparatum, & animo indiscusso, perseverantem in occasione proxima, vel emendatum, nihilque conatum, ut se corrigeret, debere plerumque, saltem ex charitate ipsum disponere, cum id ex dictis possit fieri & ex alia parte dilatio absolutionis sit periculosa, & Pœnitenti damnosa. Certe optime faciet ipsum disponens, & absolvens, nam disponendo facit absque dubio actum charitatis, absolvendo autem sic dispositum volentem statim absolvi, facit plerumque actum justitiæ. Id absque dubio admittes.

D.R. Et quomodo non admittam quod ex antecedentibus aperte colligitur?

D.D. Præmoneo tandem, frequentius quidem in administratione hujus Sacramenti ex nimia benignitate, quàm ex nimio rigore peccari, majus tamen esse peccatum nimium rigorem, quàm nimiam benignitatem. Frequentius quidem peccatur nimia benignitate, quia longè plures sunt ii Confessarii, qui oscitanter audiunt Confessiones, qui videlicet nec satis explorant statum Pœnitentis interrogando, nec satis ipsum emendare curant, aut disponere monendo, increpandoque, quàm sint ii Confessarii, qui nimis interrogant, aut nimis increpant, aut nimis severe judicant de statu, & obligatione Pœnitentis. Is tamen rigoris excessus est malum longè majus, quia exasperat Pœnitentem, & ex disposito subinde facit indispositum. Rursus removet Pœnitentem à Sacramentis, facit eum aversum ab Ecclesiæ ministris, & ab ipsa Christiana Religione, & in desperationem facile inducit: quare Joannes Damascenus apud Petrum Bleisensem de pœnit. & satisfact. quin omnes Patres satis communiter monent, *tutius efferationem reddere de misericordia, quàm de severitate justitiæ.* Id absque dubio concedes? Jam verò ventum est ad id, quò te ducere destinaveram. Ex iis enim, quæ hactenus præmonui, eruitur manifestè, non proficisci ex virtute, quod Pœnitentibus Relapsis, & sponte ad confessionem

H

fessionem accedentibus, (de his enim loquor
 differatur absolutio, nam ii plerumque saltem
 conati sunt non relabi, sunt igitur censendi
 rumque bene dispositi: ergo cum dilatio ab-
 solutionis sit ex dictis remedium plerumque
 adeo anceps, imò adeò damnosum, jam charitas
 & iustitia postulat plerumque, ut statim abso-
 vantur, si præsertim nolint expectare. Si ve-
 sint indispositi, cum ex dictis facile disponi po-
 sint, jam charitas aut obligat, aut suadet, ut
 sponantur. Si ergo non disponantur, & re-
 jiciantur, jam rejiciuntur aut ex defectu chari-
 tatis necessariæ, aut ex defectu ferventioris cha-
 ritatis, si verò plerumque absolvantur statim
 id sit juxta regulas iustitiæ, aut charitatis: ergo
 prædicta praxis differendi plerumque absolu-
 tionem relapsis non oritur ex virtute, sed aut ex
 injustitia, aut ex charitatis debitæ defectu, aut ex
 charitate remissa, & è contra praxis contraria
 est conformis regulis iustitiæ, aut charitatis. Ergo
 ex iis, quæ hæcenus, & per gradus concessisti,
 concedere debes vestri rigoris praxim laudabilem
 non esse, esse autem laudabilem praxim
 nostræ benignitatis.

48.

D.R. Id quidem ego concedere nolebam, sed
 paulatim prædictis propositionibus effecisti, ut
 negare non possim. Assentior igitur, dummodo,
 quod ultimo loco monuisti, de iis Relapsis
 sermo sit, qui sponte ad Confessionem accedunt.

D.D. De his me locutum, iterum assero,

nam

nam alia est ratio eorum, qui accedere compelluntur, ut sunt qui confitentur solum in Paschate, quique in Collegiis, & Scholis ad confessionem iis solis diebus accedunt, quibus accedere ex lege tenentur. Cum iis enim (dicam ingenuè quod sentio, non enim cuiquam adulari volo, & quamvis Doctor benignus sim, cum tamen tempus, & ratio postulat, obligeo) cum iis, inquā, severius agendum est. Per se enim nec dispositi accedunt, nec possunt facile disponi. Primum contingit, quia non solent accedere eo animo, ut cum Deo reconcilientur, utque aliam postea vivendi rationem instituunt, ut accedunt ii, de quibus antea agebamus. Alterum verò quia adhortationibus, & increpationibus, quibus occalluerunt, non admodum commoventur. Utramque hanc regulam benignam cum sponte confitentibus, rigidiusculam cum aliis confiteri compulsis proponit Layman lib. 5. tract. 6. cap. 4. n. 10. & ii, probantque reliqui nostræ scholæ Doctores.

D. R. Probo etiam ego sic temperatam, & sequar. Nec semper veniam Relapsis dabo, nec semper negabo.

D. D. Id satis non est, nec id faciendum paulò ante ex meis propositionibus colligebas.

D. R. Quid ergo faciam?

D. D. Accipe. Quicumque ad te venerint Penitentes, aut venia dignos credas, aut facias, aut facere contendas. Brevius.

Rejiciam nunquam. Audi semper. Solve frequenter.

H 2

CA.